

Prof. dr hab. Urszula Sokólska

Magisterium: 1980

Doktorat: 1990

Habilitacja: 2006

Tytuł profesora: 2019

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3945-1138>

Dyscyplina naukowa: językoznawstwo

Zakres badawczy:

Zainteresowania badawcze koncentrują się przede wszystkim wokół historii polszczyzny, zwłaszcza doby średnio- i nowopolskiej. Szczególne miejsce w tej problematyce zajmują zagadnienia języka osobniczego i polszczyzny kresowej, dawnej i nowszej oraz język prasy, język reportażu literackiego, struktura językowa poradników różnego typu, także zapomniane słowniki i traktaty poświęcone leksykografii, leksykologii, ortoepii. Przedmiotem bardziej szczegółowych badań stały się między innymi teksty pamiętnikarskie z XVII wieku Jana Antoniego Chrapowickiego oraz Samuela i Bogusława Maskiewiczów; dzieła naukowe Jana Karłowicza; rozprawy społeczno-naukowe Adama Czartoryskiego, Łukasza Górnickiego, Zygmunta Glogera, Stanisława Potockiego, Joachima Lelewela; utwory literackie takich twórców, jak: Adam Asnyk, Adolf Dygasiński, Bolesław Leśmian, Eliza Orzeszkowa, Antoni Malczewski, Czesław Miłosz, Adam Mickiewicz, Melchior Wańkowicz, ksiądz Jan Twardowski, Julian Tuwim i inni.

Wypromowani doktorzy:

- Małgorzata Andrejczyk, *Etymologia i konotacje nazw drogich kamieni w twórczości Adama Mickiewicza oraz Juliusza Słowackiego. Studium leksykalno-stylistyczne*;
- Marta Wieremiejewicz, *Słownictwo potoczne polszczyzny przełomu XX i XXI wieku w świetle danych leksykograficznych*;
- Agnieszka Juszkiwicz, *Meforyczne kreowanie świata w poezji Adama Asnyka. Studium językowe*;
- Sylwia Stokowska, *Nazwy produktów spożywczych w „Nowoczesnej kuchni domowej” pod red. Emila Wyrobka*;
- Monika Sobolewska, *Socjolekt strzelecki na tle polszczyzny ogólnej*.

Najważniejsze publikacje:

Monografie:

- *Siedemnastowieczna polszczyzna kresów północno-wschodnich. Słowotwórstwo, słownictwo, frazeologia*, Białystok 1999.
<http://pbc.biaman.pl/dlibra/docmetadata?id=11870&from=pubindex&dirids=26&lp=715>
- *Leksykalno-stylistyczne cechy prozy Melchiora Wańkowicza (na materiale reportaży z lat 1961-1974)*, Białystok 2005.
<http://pbc.biaman.pl/dlibra/doccontent?id=26552>
- *Studia i szkice o języku autorów. Zagadnienia wybrane*, Białystok 2010.

- „*O, mowa polska, ty zielenie rodzime*”. *Wokół refleksji nad kształtem polszczyzny*, Białystok 2017.
<http://hdl.handle.net/11320/8869>

Artykuły:

Ponad 130 artykułów, m.in.:

- *Porównania charakteryzujące ludzi i zachowania ludzkie w reportażach Melchiora Wańkowicza*. Księga dedykowana Profesorowi Zenonowi Leszczyńskiemu, „Roczniki Humanistyczne” 2001-2002, t. XLIX, z. 6, s. 391-402.
<file:///C:/Users/Urszula/AppData/Local/Temp/4684-Article%20Text-19068-2-10-20210506.pdf>
- *Neologizmy słowotwórcze w „Zielu na kraterze” i w „Szczenięcych latach” Melchiora Wańkowicza*, „Białostockie Archiwum Językowe” 2002, nr 2, s.131-156.
<http://hdl.handle.net/11320/9588>
- *Zestawienia w funkcji XVI-wiecznych nazw botanicznych*, „Białostockie Archiwum Językowe” 2003, nr 3, s.177-215.
<http://hdl.handle.net/11320/9551>
- „*W gorącej święconej wodzie kąpany*”, czyli o frazeologii w poezji Jana Twardowskiego, „Białostockie Archiwum Językowe” 2004, nr 4, s. 165-184.
<http://hdl.handle.net/11320/9517>
- *Język opisów natury w „Balladach i romansach” Adama Mickiewicza* (obrazy wody, nieba, księżycy, nocy i dnia), „Białostockie Archiwum Językowe” 2006, nr 6, s. 111-124.
<http://hdl.handle.net/11320/9477>
- *Słownictwo odnoszące się do żywiołu wody w cyklu poetyckim „Pocalunki” M. Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej*, „Białostockie Archiwum Językowe” 2006, nr 6, s. 125-139.
<http://hdl.handle.net/11320/9477>
- *Leksyka „zwierzęca” jako składnik comparatum w porównaniach Jana Twardowskiego*, „Białostockie Archiwum Językowe” 2007, nr 7, s.153-168.
<http://hdl.handle.net/11320/9459>
- *Kilka uwag o konceptualizacji abstraktów w poezji Adama Asnyka*, „Poradnik Językowy” 2008, z. 4, s. 36-49.
<https://poradnik-jezykowy.uw.edu.pl/article/709>
- *Lelewełowska koncepcja kultury języka w „Pismach metodologicznych” i „Listach emigracyjnych” wyłożona*, „Białostockie Archiwum Językowe” 2008, nr 8, s. 105-122.
<http://hdl.handle.net/11320/9394>
- „*Daj busi dla babci*”, czyli o polszczyźnie mieszkańców Białostocczyzny, [w:] *Polszczyzna mówiona ogólna i regionalna*, „Biblioteka LingVariów” , t.5, pod red. B.Dunaja i M.Raka, Kraków 2009, s. 99-108.
https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/26322/dunaj_rak_polszczyzna_mowiona_ogolna_i_regionalna.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- *Kilka uwag o słownictwie specjalistycznym w naukowych tekstach ekonomicznych z zakresu organizacji przedsiębiorstw*, „Poradnik Językowy” 2010, z. 1, s. 71-79.
<https://poradnik-jezykowy.uw.edu.pl/issue/91>
- *Konceptualizacja pojęcia język w pracach Profesora Stanisława Urbańczyka*, [w:] *Język polski – wczoraj, dziś, jutro...*, pod red. B.Czopek-Kopciuch, P.Żmigrodzkiego, PAN Kraków 2010, s. 41-51.

- *Światło i cień w „Zającu” Adolfa Dygasińskiego. Analiza leksykalno-stylistyczna*, „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny”, pod red. M. Białoskórskiej, Szczecin 2010, t. 9, s. 257-274.
https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Studia_Językoznawcze/Studia_Językoznawcz_e-r2010-t9/Studia_Językoznawcze-r2010-t9-s257-273/Studia_Językoznawcze-r2010-t9-s257-273.pdf
- *Tytuły artykułów prasowych w czasopismach wędkarskich*, „Białostockie Archiwum Językowe” 2010, nr 10, s. 271-289.
<http://hdl.handle.net/11320/9604>
- *Miłoszowa przestrzeń natury*, „Poradnik Językowy” 2011, z. 6, s.25-37.
<https://poradnik-jezykowy.uw.edu.pl/article/1056>
- *Neologizm jako element stylotwórczy*, [w:] *Odmiany stylowe polszczyzny – dawniej i dziś*, pod red. U. Sokólskiej, Białystok 2011, s. 309-326.
<http://hdl.handle.net/11320/9764>
- *Anioł i diabeł. Obraz kobiety w „Encyklopedii drugiej płci” Władysława Kopalińskiego*, „Roczniki Humanistyczne” 2012, t. LX, z. 6, Językoznawstwo, s. 203-216.
- *Metafora. Immanentna cecha języka poetyckiego czy uniwersalna etykieta językowa?*, „Białostockie Archiwum Językowe” 2012, nr 12, s. 239-256.
<http://hdl.handle.net/11320/1051>
- *Niedopowiedzenie i wieloznaczność jako element strategiczny poetyckiej gry językowej w polskiej poezji przełomu wieków*, „Poradnik Językowy” 2013, z. 5, s. 18-28.
<https://poradnik-jezykowy.uw.edu.pl/article/1283>
- *Na marginesie „Nieznanego śpiewnika historycznego polskiego z końca XVI wieku” uwag kilka*, [w:] *Cum reverentia, gratia, amicitia....* Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogdanowi Walczakowi, pod red. J. Migdał i A. Piotrowskiej-Wojaczyk, Poznań 2013, t. III, s. 285-292.
- *Modelowanie znaczenia w tekście poetyckim, czyli o konceptualizacji przeszłości w liryce Adama Asnyka*, „Białostockie Archiwum Językowe” 2013, nr 13, s. 315-332 [współautor: Agnieszka Juskiewicz].
<http://hdl.handle.net/11320/1118>
- *Poezja miłosna jako typ quasi-poradnika*, [w:] *Tekst – akt mowy – gatunek wypowiedzi*, pod red. Urszuli Sokólskiej, Białystok 2013, s. 369-391.
<http://hdl.handle.net/11320/9788>
- *Leksyka emotywna jako element kreacji świata w reportażu literackim*, „Poradnik Językowy” 2014, z. 8, s. 36-47. <https://poradnik-jezykowy.uw.edu.pl/article/6893>
http://www.poradnikjezykowy.uw.edu.pl/wydania/poradnik_jezykowy.717.2014.08.pdf
- *Od gier językowych po bunt przeciw tradycji w polskiej poezji XX wieku*, „Roczniki Humanistyczne” 2015, t. LXIII, z. 6, s. 301-313.
<https://www.readcube.com/articles/10.18290%2Frh.2015.63.6-16>
- *Formy czasownikowe a dynamizacja tekstu literackiego*, [w:] *Odkrywanie słowa – historia i współczesność*, pod red. U. Sokólskiej, Białystok 2015, s. 337-350.
<http://hdl.handle.net/11320/9843>
- *Stanisława hrabiego Potockiego uwagi o stylu*, [w:] *Socjolekt – idiolekt – idiostyl. Historia i współczesność*, pod red. U. Sokólskiej, Białystok 2017, s. 343-354.
<http://hdl.handle.net/11320/9724>
- *Polski język poetycki lat 1918-2018 – między historią i ideologią a programem poetyckim i środkami artystycznego przekazu*, „Poradnik Językowy” 2018, z. 8, s. 66-78.
http://www.poradnikjezykowy.uw.edu.pl/wydania/poradnik_jezykowy.757.2018.08.pdf

- *Chronologiczne, socjologiczne i terytorialne zróżnicowanie słownictwa w ujęciu Zygmunta Glogera*, „Roczniki Humanistyczne” 2018, t. LXVI, zeszyt 6, s. 178-195.
<https://www.readcube.com/articles/10.18290%2Frh.2018.66.6-10>
- *Językowy obraz MORZA w „Sonetach krymskich” Adama Mickiewicza*, [w:] *Odessa i Morze Czarne jako przestrzeń literacka (Odessa ta Чорне море як літературний простір)*, red. naukowa J. Ławski, N. Maliutina, Białystok-Odessa 2018, s. 273-284.
<http://hdl.handle.net/11320/10502>
- *Funkcje artystyczne nazw własnych w powieści „Piwonie, niemowa, głosy” Krzysztofa Giedroycia*, [w:] *Nazwy własne w języku, literaturze i kulturze. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Zofii Abramowicz*, red. nauk. Anna Rygorowicz-Kuźma, K. Rutkowski, Białystok 2019, s. 553-564.
<http://hdl.handle.net/11320/10829>
- *Autotautogram, czyli raz jeszcze w sprawie zabaw Juliana Tuwima brzmieniową warstwą leksyki*, „Studia Językoznawcze” 2019, XVIII, s. 229-239.
<https://wnus.edu.pl/sj/pl/issue/1163/article/18520/>
- *Język jako przedmiot refleksji w ujęciu artystów pióra dwudziestolecia międzywojennego*, „Poradnik Językowy” 2020, z. 6, s. 49-63.
http://www.poradnikjezykowy.uw.edu.pl/wydania/poradnik_jezykowy.775.2020.06.4-U.Sokolska.pdf
- *Joachim Lelewel jako onomasta*, „Białostockie Archiwum Językowe” 2020, nr 20, s. 273-284.
<http://hdl.handle.net/11320/9825>

Redakcje i współredakcje:

- *Słowa jak mosty nad wiekami*, pod red. U. Sokólskiej i P. Wróblewskiego, Białystok 2003, ss. 425.
- *Odmiany stylowe polszczyzny – dawniej i dziś*, pod red. U. Sokólskiej, Białystok 2011, ss. 431.
<http://hdl.handle.net/11320/9772>
- *Tekst – akt mowy – gatunek wypowiedzi*, pod red. U. Sokólskiej, Białystok 2013, ss. 438.
<https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/handle/11320/9733>
- *Odkrywanie słowa – historia i współczesność*, pod red. U. Sokólskiej, Białystok 2015, ss. 651.
<https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/handle/11320/9900>
- *Socjolekt - idiolekt - idiostyl. Historia i współczesność*, pod red. U. Sokólskiej, Białystok 2017, ss. 462.
<http://hdl.handle.net/11320/9697>

Inne linki: <https://filologia.uwb.edu.pl/index.php/prof-dr-hab-urszula-sokolska/>

Mail: u.sokolska@uwb.edu.pl